

INGLIZ TILI O'RGANISHDA FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING AHAMIYATI

Askarova Iroda Abdumalik qizi
Andijon davlat chet tillari instituti

+998979939722

asqarovairoda22@gmail.com

Annotatsiya: ushbu maqolada frazeologik birliklarning ingliz tilini o'rganuvchilarda tilni bilish va muloqot ko'nikmalarini oshirishdagi ahamiyati ko'rsatilgan. Frazeologik birliklarni o'rganishning so'z boyligini kengaytirish, ravonlikni oshirish va madaniy tushunish kabi afzalliklarini o'rganish orqali o'qituvchilar va o'quvchilar ushbu turg'un iboralarning ahamiyatini yaxshiroq tushunishlari mumkin. Frazeologik birliklarni til o'rganish faoliyatiga kiritish o'quvchilarda idiomatik kompetensiyani rivojlantirishga, tinglash va o'qish ko'nikmalarini yaxshilashga hamda yozish qobiliyatini oshirishga yordam beradi, natijada ingliz tilida muloqotning yanada samarali bo'lishiga olib keladi.

Kalit so'zlar: Frazeologik birliklar, til o'rganish, ravonlik, so'z boyligi, tushunish, idiomatik iboralar, muloqot, leksik bilim, o'ziga xos til, madaniy xabardorlik.

IMPORTANCE OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN LEARNING ENGLISH

Abstract: this article highlights the importance of phraseological units in enhancing language proficiency and communication skills in English language learners. By exploring the benefits of learning phraseological units, such as vocabulary expansion, fluency improvement, and cultural understanding, educators and learners can better appreciate the significance of these fixed expressions. Incorporating phraseological units into language learning activities can help learners develop idiomatic competence, improve listening and reading skills, and enhance their writing abilities, ultimately leading to more effective communication in English.

Key words: phraseological units, language learning, fluency, vocabulary, comprehension, idiomatic expressions, communication, lexical knowledge, authentic language, cultural awareness

ЗНАЧЕНИЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ В ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация: в его статье подчеркивается важность фразеологизмов в повышении уровня владения языком и коммуникативных навыков у изучающих английский язык. Изучая преимущества изучения фразеологических единиц,

такие как расширение словарного запаса, улучшение беглости речи и понимание культуры, преподаватели и учащиеся смогут лучше оценить значение этих устойчивых выражений. В статье кратко рассмотрено лексическое, семантическое, морфологическое изучение этих соединений и история продукта.

Включение фразеологических единиц в занятия по изучению языка может помочь учащимся развить идиоматическую компетентность, улучшить навыки аудирования и чтения, а также улучшить свои письменные способности, что в конечном итоге приведет к более эффективному общению на английском языке.

Ключевые слова: фразеологизмы, изучение языка, беглость речи, словарный запас, понимание, идиоматические выражения, общение, лексические знания, аутентичный язык, культурная осведомленность.

Kirish. Frazeologik birliklar til o'rganishda, ayniqsa ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rganishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bu birliklar alohida so'zlarning to'g'ridan-to'g'ri ma'nolaridan farq qiladigan o'ziga xos ma'noga ega bo'lgan sobit iboralar yoki so'zlarning birikmasidir. Ular har qanday tilning ajralmas qismi bo'lib, kundalik muloqotda tez-tez ishlatiladi. Frazeologik birliklar chet tillarni o'rganishning muhim tarkibi hisoblanadi, ayniqsa ingliz tilini o'zlashtirishda ularning o'rni beqiyos. Ularni tashkil etuvchi alohida so'zlardan tashqari o'ziga xos ma'noga ega bo'lgan bu turg'un iboralar yoki iboralar tilda o'z o'rniga ega, chunki ular kundalik tilda keng qo'llaniladi. Frazeologik birliklarni tushunish va ulardan foydalanish ingliz tilini bilish darajasini sezilarli darajada oshiradi, bu esa yanada tabiiy va ravon muloqot qilish imkonini beradi. Ushbu maqolada biz ingliz tilini o'rganishda frazeologik birliklarning ahamiyati va ular tilni bilish darajasini qanday oshirishi mumkinligini ko'rib chiqamiz.

Ingliz tilini o'rganishda frazeologik birliklarning ahamiyati. Ingliz tilini o'rganish va tushunishda frazeologik birliklar muhim rol o'ynaydi. Frazema yoki ko'p so'zli iboralar deb ham ataladigan bu birliklar alohida bo'laklari ma'nosidan farqli o'ziga xos ma'noga ega bo'lgan so'zlarning qat'iy birikmasidir. Ular til o'rganishning muhim jihati bo'lib, ular o'quvchilarga turli kontekstlarda samarali va to'g'ri muloqot qilishga yordam beradi. Frazeologik birliklarning asosiy afzalliklaridan biri shundaki, ular o'quvchilarga turli vaziyatlarda qo'llanilishi mumkin bo'lgan tayyor til bo'laklarini beradi. Ushbu birliklarni yodlash va mashq qilish orqali o'quvchilar nutq va yozishda ravonlik va aniqlikni oshirishlari mumkin. Masalan, "break the ice", "hit the nail on the head" va "bend over backwards" kabi iboralar odatda ingliz tilida aniq fikr yoki tushunchalarni ifodalash uchun ishlatiladi. Ushbu iboralarni o'rganish orqali o'quvchilar o'z fikrlarini aniqroq va samaraliroq etkazishlari mumkin.

Bundan tashqari, frazeologik birliklar o'quvchilarga ingliz tilining nozik va kinoya tomonlarini tushunishga yordam beradi. Ko'pgina frazeologik birliklar idiomatik yoki metaforik ma'nolarga ega bo'lib, ular alohida so'zlarning o'zidan darhol sezilmasligi mumkin. Ushbu birliklarni o'rganish orqali o'quvchilar ingliz tilining

madaniy va lingvistik jihatlari haqida tushunchaga ega bo'lishlari va tilni chuqurroq tushunishlari mumkin. Frazeologik birliklar o'quvchilarning tinglash va o'qish qobiliyatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Og'zaki va yozma nutqda ona tilida so'zlashuvchilar ko'pincha frazeologik birliklardan fikrlarni qisqa va samarali ifoda etish uchun foydalanadilar. Ushbu birliklar bilan tanishish orqali o'quvchilar ona tilida so'zlashuvchilar va yozuvchilarni yaxshiroq tushunishlari va suhbatlar va matnlarni osonroq kuzatishlari mumkin. Frazeologik birliklar o'quvchilarning so'z boyligi va leksik bilimlarini rivojlantirishga yordam beradi. Ko'pgina frazeologik birliklar alohida qo'llanilmaydigan, lekin tez-tez turg'un birikmalarda uchraydigan so'zlarni o'z ichiga oladi. Ushbu birliklarni o'rganish orqali o'quvchilar o'zlarining so'z boyligini kengaytirishlari va o'zlarining muloqotlarida qo'llashlari mumkin bo'lgan yangi so'z va iboralarga ega bo'lishlari mumkin. Frazeologik birliklar o'quvchilarga tabiiy va o'ziga xos tilni yaratishga yordam beradi. Ona tilida so'zlashuvchilar ko'pincha bu birliklarni kundalik nutqlarida ishlatishadi, shuning uchun ularni o'z tilidan foydalanishga kiritish o'quvchilarga yanada ravon va tabiiyroq ovoz berishga yordam beradi. Frazeologik birliklardan to'g'ri foydalanish ham til bilimi va madaniy ongning yuqori darajasini ko'rsatadi.

Turg'un birikmalarni o'rganishning til kompetensiyalariga foydalilik tomonlari.

1. Lug'at boyligini oshirish: Frazeologik birliklar o'quvchilarga turli kontekstlarda qo'llanilishi mumkin bo'lgan tayyor til bo'laklarini beradi. Ushbu birliklarni o'rganish orqali o'quvchilar o'zlarining so'z boyligini kengaytirishlari va o'z fikrlarini samarali ifoda etish qobiliyatini oshirishlari mumkin. O'quvchilar alohida so'zlarni yodlash o'rniga, ona tilida so'zlashuvchilar tomonidan tez-tez ishlatiladigan iboralarni o'rganishga e'tibor berishlari mumkin.

2. Ravonlikni oshirish: Frazeologik birliklardan foydalanish o'quvchilarning ingliz tilida ravonligini oshirishga yordam beradi. Talabalar umumiy iboralar va iboralar bilan tanish bo'lsa, ular tabiiyroq va ishonchli gapirishlari mumkin. Bu, shuningdek, o'quvchilarga gapirganda pauza va ikkilanishlardan qochishga yordam beradi va ularning muloqotini yanada ravon va izchil qiladi.

3. Madaniy tushuncha: Frazeologik birliklar ko'pincha tilning madaniy tus va urf-odatlarini aks ettiradi. Ushbu birliklarni o'rganish orqali o'quvchilar ingliz tilida so'zlashuvchi mamlakatlarning madaniy jihatlari haqida tushunchaga ega bo'lishlari mumkin. Bu o'quvchilarga ushbu iboralar qo'llanilgan ijtimoiy kontekstni tushunishga yordam beradi va til va madaniyatni chuqurroq qadrlaydi.

4. Tinglash va o'qish malakalarini oshirish: frazeologik birliklar og'zaki va yozma ingliz tilida keng qo'llaniladi. Ushbu birliklar bilan tanishib, o'quvchilar tinglash va o'qish qobiliyatlarini yaxshilashlari mumkin. Ular ushbu iboralarni o'z ichiga olgan suhbatlar, matnlar va media kontentini yaxshiroq tushunishlari mumkin, bu esa tushunish va umumiy tilni bilish darajasini oshiradi.

5. Idiomatik kompetensiyani shakllantirish: Idiomalar frazeologik birlikning o'ziga xos turi bo'lib, ko'chma ma'noga ega bo'lib, alohida so'zlarni tahlil qilish orqali tushunib bo'lmaydi. Ingliz tilida idiomatik kompetensiyani rivojlantirish uchun idiomalarni o'rganish juda muhimdir. Idiomatik iboralarni o'zlashtirib, o'quvchilar ona tilida so'zlashuvchilarga o'xshab ko'proq gapirishlari va norasmiy muloqotni yaxshiroq tushunishlari mumkin.

6. Yozish malakasini oshirish: Yozuvda frazeologik birliklardan foydalanish matnni yanada jozibador va tabiiy jarangli qilish imkonini beradi. Ushbu iboralarni o'z yozuvlariga kiritish orqali o'quvchilar kompozitsiyalarining sifatini oshirishlari va o'z fikrlarini yanada samarali etkazishlari mumkin. Bu, shuningdek, o'quvchilarga yozishda shaxsiy uslub va ovozni rivojlantirishga yordam beradi.

Ingliz tilidagi frazeologik birliklarni o'zlashtirish: oson o'rganish uchun samarali strategiyalar. Frazeologik birliklar til o'rganishda hal qiluvchi rol o'ynaydi, chunki ular muloqot ko'nikmalarini oshiradi va o'quvchilarga o'z fikrlarini tabiiyroq ifodalash imkonini beradi. Ushbu sobit iboralarni o'zlashtirish qiyin bo'lishi mumkin, ammo to'g'ri strategiya va texnikalar bilan o'quvchilar jarayonni oson va samaraliroq qilishlari mumkin. Ushbu maqolada biz o'quvchilarga ingliz tilidagi frazeologik birliklarni samaraliroq o'rganishga yordam beradigan amaliy maslahatlar va usullarni ko'rib chiqamiz.

Kuchli poydevor yarating. Murakkab frazeologik birliklarni o'rganishdan oldin, asosiy lug'at va grammatikaning mustahkam poydevoriga ega bo'lish kerak. Gaplar va umumiy so'z birikmalarining tuzilishini tushunish frazeologik birliklarni o'rganishni osonlashtiradi. Kontekstli ta'lim. Frazeologik birliklarni kontekstda o'rganish ularning ma'nosi va qo'llanilishini tushunishning kalitidir. Haqiqiy matnlarni o'qing, filmlar yoki teleko'rsatuvlarni tomosha qiling va bu iboralarni real hayotda uchratish uchun podkastlarni tinglang. Ularning qanday ishlatilishiga e'tibor bering va ularni o'z nutqingizga kiritishga harakat qiling. Mnemonikadan foydalaning. Frazeologik birliklarni samaraliroq eslab qolish uchun mnemonik vositalar yoki ko'rgazmali qo'llanmalar yarating. Xotirangizni mustahkamlash va kerak bo'lganda ifodani eslab qolish uchun ma'lum bir iborani esda qolarli tasvir yoki hikoya bilan bog'lang. Muntazam ravishda mashq qiling. Frazeologik birliklarni o'zlashtirish uchun izchil mashq qilish zarur. Ushbu iboralarni ko'rib chiqish va mashq qilish uchun har kuni alohida vaqt ajrating. O'rganishingizni mustahkamlash uchun nutq mashg'ulotlari, yozish mashqlari yoki flesh-karta mashqlari bilan shug'ullaning.

O'xshash iboralar guruhi. Frazeologik birliklarni ma'nosi yoki tuzilishiga qarab turkumlarga ajrating. O'xshash iboralarni birgalikda guruhlash sizga naqshlarni aniqlashga va turli iboralar o'rtasida aloqa o'rnatishga yordam beradi, bu ularni eslab qolish va to'g'ri ishlatishni osonlashtiradi.

Interaktiv ta'lim. Viktorinalar, o'yinlar yoki onlayn mashqlar kabi frazeologik birliklarga qaratilgan interaktiv til o'rganish faoliyati bilan shug'ullaning. Interfaol

platformalar ushbu iboralarni tushunish va saqlashni yaxshilash uchun darhol fikr-mulohaza va shaxsiylashtirilgan amaliyot imkoniyatlarini taqdim etishi mumkin.

Fikr-mulohazalarni izlash. Ona tilida so'zlashuvchilar yoki til hamkorlari bilan suhbatda frazeologik birliklardan foydalanishni mashq qiling. Foydalanishingiz haqida fikr-mulohazalarni so'rang va tuzatishlar yoki yaxshilash bo'yicha takliflarni so'rang. Fikr-mulohazalarni o'rganish jarayoniga kiritish til ko'nikmalaringizni yaxshilashga yordam beradi va bu iboralarni ishlatishda ishonchni qozonadi.

Shaxsiylashtirilgan o'quv materiallarini yaratish. O'rganish afzalliklari va maqsadlaringizga moslashtirilgan lug'atlar ro'yxati, fleshkachalar yoki mnemonik qurilmalar kabi shaxsiylashtirilgan o'quv materiallarini ishlab chiqing. O'zlashtirmoqchi bo'lgan aniq frazeologik birliklarga e'tibor qaratish uchun o'quv resurslaringizni moslashtiring, bu esa o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samaraliroq qilish imkonini beradi.

Ingliz tilidagi frazeologik birliklarni o'rganish tilni bilish va muloqot qobiliyatingizni oshiradigan foydali tajriba bo'lishi mumkin. Izchil amaliyot, kontekstli ta'lim va interfaol faoliyat kabi samarali strategiya va usullarni qo'llash orqali o'quvchilar qo'zg'almas iboralarni o'zlashtirish jarayonini oson va qiziqarli qilishlari mumkin. Fidoyilik va qat'iyat bilan o'quvchilar ushbu iboralarni o'zlarining til repertuariga ishonchli tarzda kiritishlari va ingliz tilida ravonroq muloqot qilishlari mumkin.

Ingliz tilidagi turg'un birikmalarni o'quvchilarga o'rgatish masalalari. Ingliz tilida frazeologik birliklarni o'rgatishda o'quvchilarning ushbu turg'un iboralarni tushunib, eslab qolishlarini ta'minlash uchun mavzuga tizimli va ijodiy yondashish zarur. Ingliz tilida frazeologik birliklarni o'rgatish bo'yicha ba'zi strategiyalar va maslahatlar mavjud bo'lib ular quyidagilar:

1. Kontekstda berish orqali: Frazeologik birliklarni kontekstda, masalan, dialoglar, matnlar yoki hayotiy vaziyatlar orqali kiritishdan boshlang. Bu o'quvchilarga ushbu iboralar tabiiy tilda qanday ishlatilishini tushunishga yordam beradi va o'rganish uchun mazmunli kontekst yaratadi.

2. Ma'noga e'tibor qarating: har bir frazeologik birlikning ma'nosi va qo'llanishini shunchaki yodlab olishdan ko'ra ta'kidlang. O'quvchilarga ularning to'liq ma'nosini tushunishlariga yordam berish uchun har bir iboradan foydalanish uchun konnotatsiyalar, nuanslar va tegishli kontekstlarni muhokama qiling.

3. Misollar keltiring: Har bir frazeologik birlikning turli kontekstlarda qo'llanishiga ko'plab misollar keltiring. O'quvchilarni tushunish va eslab qolishlarini mustahkamlash uchun ushbu iboralarni jumalar yoki suhbatlarda qo'llashni mashq qilishni taklif qiling

4. Ko'rgazmali qurollardan foydalaning: o'quvchilarga frazeologik birliklarning ma'nosini tasavvur qilishda yordam berish uchun tasvirlar, videolar yoki diagrammalar

kabi ko'rgazmali vositalarni o'z ichiga kiriting. Vizual belgilar tushunishni kuchaytiradi va o'quv jarayonini yanada qiziqarli qiladi.

5. Amaliyotda qo'llash: O'quvchilarni nutq va yozish faoliyatida frazeologik birliklardan foydalanishni mashq qilishga undash. O'quvchilarga ularni o'zlashtirishga yordam berish uchun ushbu iboralarni o'z ichiga olgan rolli o'yinlar, munozaralar, bahslar yoki ijodiy yozish mashqlari uchun imkoniyatlar yarating.

6. Qayta takrorlash va mustahkamlash: eslab qolishni mustahkamlash uchun avval o'rganilgan frazeologik birliklarni muntazam takrorlang. Ko'rib chiqish jarayonini qiziqarli va o'quvchilar uchun qiziqarli qilish uchun viktorinalar, o'yinlar, kartalar yoki boshqa interaktiv tadbirlardan foydalaning.

7. Texnologiyalardan foydalanish: Ingliz tilidagi frazeologik birliklarni o'rgatishga qaratilgan onlayn resurslar, til o'rganish ilovalari yoki raqamli vositalardan foydalaning. Ushbu manbalar o'rganishni yaxshilash uchun qo'shimcha amaliyot imkoniyatlari va interaktiv mashqlarni taqdim etishi mumkin. Ushbu strategiya va maslahatlarni qo'llash orqali o'qituvchilar ingliz tilidagi frazeologik birliklarni samarali o'rgatishlari va o'quvchilarga ushbu qo'zg'almas iboralarni o'z til bilimlarida mustahkam egallashlariga yordam berishlari mumkin. Frazeologik birliklarni maksimal darajada tushunish va saqlab qolish uchun o'quv jarayonini qiziqarli, interaktiv va o'quvchilarning ehtiyojlari va qiziqishlariga moslashtirishni unutmang.

Xulosa. Frazeologik birliklar ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rganishning muhim tarkibiy qismidir. Ular so'z boyligini kengaytirish, ravon nutqni yaxshilash, madaniy tushunishni yaxshilash, tinglash va o'qish qobiliyatlarini rivojlantirish, idiomatik kompetentsiyani shakllantirish va yozish ko'nikmalarini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Til o'rganish faoliyatiga frazeologik birliklarni kiritish orqali o'quvchilar o'zlarining til bilimlarini oshirishlari va ingliz tilida samarali muloqot qilishlari mumkin. Shuning uchun ham pedagoglar ham, o'quvchilar ham til o'rganishda frazeologik birliklarning ahamiyatini anglab, ularni o'qitish va o'rganish amaliyotiga kiritishlari kerak. Ushbu turg'un iboralar muloqotda muhim rol o'ynaydi, o'quvchilarga ona tilida so'zlashuvchilarga o'xshab gapirishga yordam beradi, tilning madaniy konteksti haqida tushunchaga ega bo'ladi va umumiy tilni bilish darajasini oshiradi. Til o'rganish jarayoniga frazeologik birliklarni kiritish orqali o'quvchilar o'zlarining til ko'nikmalarini oshirishlari va ingliz tilida ishonchli va malakali muloqotchilarga aylanishlari mumkin.

Bibliography:

1. Boers, F., & Lindstromberg, S. (2008). Cognitive linguistic approaches to teaching vocabulary and phraseology. Berlin: Mouton de Gruyter.
2. Cowie, A. P. (1998). Phraseology: Theory, analysis, and applications. Oxford: Oxford University Press.
3. Moon, R. (1998). Fixed expressions and idioms in English: A corpus-based approach. Oxford: Clarendon Press.

4. Siyanova-Chanturia, A., & Martinez, R. (2015). Phraseology in language learning and teaching: Where to from here? *Language Teaching*, 48(3), 349-368.
5. Wray, A. (2002). *Formulaic language and the lexicon*. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Biber, D., Conrad, S., & Cortes, V. (2004). If you look at...: Lexical bundles in university teaching and textbooks. *Applied Linguistics*, 25(3), 371-405.
7. Ellis, N. C., Simpson-Vlach, R., & Maynard, C. (2008). Formulaic language in native and second language speakers: Psycholinguistics, corpus linguistics, and TESOL. *TESOL Quarterly*, 42(3), 375-396.
8. Erman, B., & Warren, B. (2000). The idiom principle and the open choice principle. *Text*, 20(1), 29-62.
9. Pawlak, M., & Arnaud, P. J. L. (Eds.). (2013). *New perspectives on individual differences in language learning and teaching*. Berlin: Springer.
10. Simpson-Vlach, R., & Ellis, N. C. (2010). An academic formulas list: New methods in phraseology research. *Applied Linguistics*, 31(4), 487-512.